

Ο

ΘΥΓΑΤΟΣ

ΤΟΥ ΕΣΣΕΕ

ΣΑΡΑ ΠΕΡΡΥ

«Το ιστορικό μυθιστόρημα της δεκαετίας» *Sunday Times*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΣΑΡΑ ΠΕΡΡΥ

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΟΥ ΕΣΣΕΞ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Νίνα Μπούρη

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 462

Σάρα Πέρρυ, *Ο θρύλος του Έσσεξ*

Sarah Perry, *The Essex serpent*

Μετάφραση: Νίνα Μπούρη

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διόρθωση: Χρίστος Κυθρεώτης

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Εκτύπωση: Νέα γραφή

Copyright© Sarah Perry, 2016

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2017

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις

Serpent's Tail/Profile Books, Λονδίνο 2017

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Απρίλιος 2019

KET B176 ΚΕΠ 207/19

ISBN 978-960-16-8074-3

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΛΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),

570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Για τον Στίβεν Κρόου

Αν με πείσετε να σας πω γιατί τον αγαπούσα,
άλλο δεν μπορώ να πω πέρα από το ότι
αυτός ήταν αυτός, κι εγώ ήμουν εγώ.

Μισέλ ντε Μονταίν, *Περί φιλίας*

ΠΑΡΑΜΟΝΗ
ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΒΑΔΙΖΕΙ στις όχθες του Μπλακγουότερ κάτω από το ολόγιομο ψυχρό φεγγάρι. Έχει πιει τον παλιό χρόνο ως τη μούργα, ώσπου πόνεσαν τα μάτια του και γύρισαν τα άντερά του, και τον κούρασαν τα δυνατά φώτα κι ο σαματάς. «Θα κατέβω στο ποτάμι» είπε και φίλησε το κοντινότερο μάγουλο: «Θα γυρίσω πριν σημάνει το ρολόι». Τώρα κοιτάζει ανατολικά τα νερά που γυρίζουν, το αργό και σκοτεινό δέλτα του ποταμού, και τους λευκούς γλάρους που λάμπουν πάνω στα κύματα.

Κάνει κρύο, και θα 'πρεπε να το νιώθει, αλλά έχει πιει πολλή μπίρα και φορά το καλό χοντρό παλτό του. Ο γιακάς τον τσιμπάει στον αυχένα: νιώθει ζαλάδα και σφίξιμο, κι η γλώσσα του είναι ξερή. Θα κάνω μια βουτιά, σκέφτεται, θα με ξυπνήσει· κι αφού κατεβαίνει το μονοπάτι, στέκεται μόνος στην όχθη, όπου βαθιά μέσα στη σκούρα λάσπη όλα τα ρυάκια περιμένουν την παλίρροια.

«Θα πιούμε άλλο ένα ποτηράκι»* τραγουδάει με τη γλυκιά φωνή του, κι ύστερα γελάει, και ένα γέλιο απα-

---

* Στίχος του σκοτσέζικου τραγουδιού «Auld Lang Syne», βασισμένου σε ποίημα του Ρόμπερτ Μπερνς. Το τραγουδούν παραδοσιακά την Πρωτοχρονιά ως αποχαιρετισμό στον χρόνο που φεύγει. (Σ.τ.Μ.)

ντάει στο γέλιο του. Ξεκουμπώνει το παλτό του, το κρατάει ανοιχτό, αλλά αυτό δεν φτάνει: θέλει να νιώσει την κόψη του ανέμου να ξυρίζει το δέρμα του. Σιμώνει περισσότερο το νερό, και βγάζει τη γλώσσα του να γευτεί τον αλμυρό αέρα: *Ναι, θα κάνω μια βουτιά*, σκέφτεται, ρίχνοντας το παλτό του στα βαλτόνερα. Το έχει ξανακάνει, εξάλλου, όταν ήταν παιδί, και είχε καλή παρέα: την ανόητη αποκοτιά μιας μεταμεσονύχτιας βουτιάς ενώ ο παλιός χρόνος πεθαίνει στην αγκαλιά του νέου. Τα νερά είναι χαμηλά, ο αέρας έχει πέσει, ο Μπλακγούτερ δεν κρύβει κανέναν φόβο: δώσ' του ένα ποτήρι και θα τον κατεβάσει ολάκερο, αλμύρα και όστρακα, και στρείδια μαζί.

Μα κάτι μεταβάλλεται σε μια κίνηση του νερού ή σε μια αλλαγή του αέρα: η επιφάνεια του ποταμόκολπου σαλεύει – μοιάζει (κάνει ένα βήμα μπροστά) να πάλλεται και να δονείται, κι έπειτα γίνεται λεία και ακίνητη· κι αμέσως ύστερα ταραίζεται, σαν να ζαρώνει από ένα άγγιγμα. Εκείνος πλησιάζει περισσότερο, δίχως να φοβάται ακόμα· οι γλάροι σηκώνονται ένας ένας, κι ο τελευταίος βγάζει μια κραυγή φόβου.

Ο χειμώνας τον χτυπάει σαν κατραπακιά στον σβέρκο: τον νιώθει να διαπερνά το πουκάμισό του και να του περουνιάζει τα κόκαλα. Η ευδιαθεσία του ποτού έχει σβήσει και δεν υπάρχει τίποτα να τον ζεστάνει μες στα σκοτάδια· αναζητά το παλτό του, αλλά σύννεφα κρύβουν τη σελήνη και είναι τυφλός. Η ανάσα του είναι αργή, η ατμόσφαιρα τσουχτερή· ο βάλτος κάτω από τα πόδια του ξαφνικά είναι υγρός, σαν κάτι, θαρρείς, να εκτόπισε τα νερά. *Τίποτα δεν είναι, τίποτα*, σκέφτεται, μαζεύοντας τα κουράγια του, αλλά συμβαίνει πάλι: μια αλλόκοτη στιγμή ακινησίας, λες και κοιτά φωτογραφία, ακολου-

θούμενη από μια ξέφρενη, σπασμωδική κίνηση που δεν μπορεί να οφείλεται μονάχα στην έλξη της σελήνης πάνω στα νερά. Νομίζει πως βλέπει –είναι βέβαιος πως βλέπει– την αργή κίνηση ενός πράγματος τεράστιου, καμπουριασμένου, απαίσια σκεπασμένου με τραχιές, επάλληλες φολίδες που έπειτα χάνεται.

Μέσα στο σκοτάδι, αρχίζει να φοβάται. Κάτι είναι εκεί, το νιώθει να παραφυλάει – αδυσώπητο, τερατώδες, γέννημα του νερού, πάντα με το ένα μάτι στραμμένο προς το μέρος του. Κοιμόταν κάτω στα βάθη και επιτέλους αναδύθηκε: το φαντάζεται να καρβαλάει τα κύματα, να οσμίζεται αχόρταγα τον αέρα. Τον κυριεύει τρόμος, η καρδιά του σταματάει από τον τρόπο· μέσα σε μια στιγμή δικάστηκε, καταδικάστηκε και η ποινή του θα εκτελεστεί: αχ, τι αμαρτωλός που υπήρξε, τι μαύρο στίγμα υπάρχει στα μύχια της ψυχής του! Νιώθει λεηλατημένος, άδειος από κάθε καλοσύνη: δεν έχει τίποτα να επικαλεστεί για να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Κοιτάζει ξανά τον μαύρο Μπλαγκούοτερ και να το πάλι: σκίζει την επιφάνεια και ξαναβουλιάζει... ναι, ήταν πάντα εκεί, καραδοκούσε, και τελικά τον βρήκε. Νιώθει μια αλλόκοτη ηρεμία: η δικαιοσύνη πρέπει να αποδοθεί, εξάλλου, κι εκείνος ομολογεί πρόθυμα την ενοχή του. Είναι μόνο μεταμέλεια και όχι λύτρωση, και είναι αυτό ακριβώς που του αξίζει.

Αλλά μετά σηκώνεται αέρας και σέρνει το σύννεφο που τη σκεπάζει, και η ντροπαλή σελήνη δείχνει ξανά το πρόσωπό της. Το φως είναι λιγοστό, οπωσδήποτε, αλλά είναι μια παρηγοριά – να άλλωστε και το παλτό του, ούτε ένα μέτρο μακριά, λασπωμένο στο ρέλι· οι γλάροι επιστρέφουν στο νερό, κι εκείνος νιώθει εντελώς παράλογος. Στο δρομάκι από πάνω του ακούγεται ο ήχος ενός γέλιου:

είναι μια κοπέλα και το αγόρι της με τα γιορτινά τους ρούχα – τους κουνάει το χέρι και φωνάζει «Εδώ είμαι! Εδώ είμαι!». *Εδώ είμαι βέβαια*, σκέφτεται: εδώ στον βάλτο που ξέρει καλύτερα από το σπίτι του, με την παλίρροια που γυρίζει αργά, χωρίς να έχει τίποτα να φοβηθεί. Άκου «*τερατώδες*»! σκέφτεται, γελώντας με τον εαυτό του, ζαλισμένος από την ανακούφιση: λες και υπάρχει τίποτα άλλο εκεί έξω πέρα από ρέγκες και σκουμπριά!

Δεν έχει τίποτα να φοβάται στον Μπλακγούτερ, τίποτα να μετανιώσει: μόνο μια στιγμιαία σύγχυση μες στο σκοτάδι και μερικά ποτήρια παραπάνω. Το νερό έρχεται να τον συναντήσει κι είναι ξανά ο παλιός του σύντροφος: για να το αποδείξει, το πλησιάζει περισσότερο, βρέχει τις μπότες του, ανοίγει τα μπράτσα του: «Εδώ είμαι!» φωνάζει, και όλοι οι γλάροι απαντάνε. *Μια γρήγορη βουτιά μόνο*, σκέφτεται, *για χάρη του παλιού καιρού*, και πετάει γελώντας το πουκάμισό του.

Το εκκρεμές ταλαντεύεται από τον έναν χρόνο στον επόμενο, και σκότος απλώνεται πάνω από την άβυσσο.

I

ΠΑΡΑΞΕΝΕΣ
ΕΙΔΗΣΕΙΣ
ΑΠΟ ΤΟ
ΕΣΣΕΕ

Γαννάριος

ΉΤΑΝ ΜΙΑ ΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ μιας μουντής μέρας, και η σφαίρα της ώρας έπεσε στο Αστεροσκοπείο του Γκρίνουιτς. Πάγος κάλυπτε τον πρώτο μεσημβρινό και τα ξάρτια από τις φαρδιές μαούνες στον πολυσύχναστο Τάμεση. Οι καπετάνιοι σημείωσαν την ώρα και την παλίρροια, και σήκωσαν τα πανιά τους, που είχαν το καφεκόκκινο χρώμα του βοδινού αίματος, κόντρα στον βορειοανατολικό άνεμο· ένα φορτίο σιδήρου πήγαινε στο χυτήριο του Γουαϊτσάπελ*, όπου καμπάνες σήμαιναν κατά δεκάδες πάνω στο αμόνι, θαρρείς και δεν έμενε πολύς καιρός ακόμα. Χρόνος εκτιόταν σε ποινές πίσω από τους τοίχους της φυλακής του Νιουγκέιτ, και σπαταλιόταν από φιλοσόφους στα καφέ της Στραντ· χανόταν από όσους εύχονταν να ήταν παρελθόν και αηδίαζε όσους εύχονταν να ήταν παρελθόν το παρόν. Οι καμπάνες του Αγίου Κλήμεντος σήμαναν πορτοκάλια και λεμόνια,** και η καμπάνα της ψηφοφορίας του Γουεστμίνστερ ήταν βουβή.

Ο χρόνος ήταν χρήμα στο Βασιλικό Χρηματιστήριο,

---

* Πρόκειται για το διασημότερο χυτήριο καμπανών της χώρας. (Σ.τ.Μ.)

** Στίχος από παραδοσιακό αγγλικό παιδικό τραγούδι. (Σ.τ.Μ.)

όπου οι άντρες περνούσαν το μεσημέρι τους συρρικνώνοντας τις ελπίδες τους να χωρέσουν την καμήλα από το μάτι της βελόνας, ενώ στα γραφεία του Χόλμπορν Μπαρς ένα γρανάζι με μακριά δόντια μέσα στο κεντρικό ρολόι έκανε ένα ηλεκτρικό φορτίο να στείλει σήμα στα δεκάδες περιφερειακά ρολόγια να χτυπήσουν. Όλοι οι υπάλληλοι σήκωσαν το βλέμμα από τα τεφτέρια τους, αναστέναξαν, και το ξανακατέβασαν. Στην οδό Τσάρινγκ Κρος ο χρόνος άφηνε το άρμα του για λεωφορεία και άμαξες σε βιαστικές πομπές, και στους θαλάμους του Μπαρτς και του Ρόγιαλ Μπάροου ο πόνος μετέτρεπε τα λεπτά σε ώρες. Στο παρεκκλήσι του Γουέσλυ τραγουδούσαν *Η άμμος του χρόνου πέφτει και εύχονταν να έπεφτε γρηγορότερα, και λίγα μέτρα πιο μακριά ο πάγος έλιωνε πάνω στα μνήματα του Μπάνχιλ Φιλντς.*

Στο Λίνκολνς Ιν και το Μιντλ Τεμπλ οι δικηγόροι κοιτούσαν τα ημερολόγια τους και έβλεπαν προθεσμίες παραγραφής να εκπνέουν· σε δωμάτια στο Κάμντεν και στο Γούλιτς ο χρόνος ήταν σκληρός απέναντι στους εραστές που αναρωτιούνταν πώς πέρασε έτσι γρήγορα η ώρα, και με τον καιρό ήταν καλός απέναντι στις συνηθισμένες τους πληγές. Σε όλη την πόλη, σε σπίτια και διαμερίσματα, στους κύκλους της υψηλής κοινωνίας και σε ταπεινές συντροφιάς, και στα μεσαία στρώματα, ο χρόνος κυλούσε και σπαταλιόταν, κουτσοπερνούσε και εξορκιζόταν· και συνεχώς έπεφτε μια παγωμένη βροχή.

Στη Γιούστον Σκουέαρ και το Πάντινγκτον οι σταθμοί του υπογείου υποδέχονταν τους επιβάτες που έμπαιναν, όπως όλες τις πρώτες ύλες που προορίζονταν για άλεσμα και επεξεργασία και ξεφορμάρισμα από τα καλούπια. Σε ένα βαγόνι της Κυκλικής Γραμμής, με κατεύθυνση προς τα δυτικά, τα διακεκομμένα φώτα έδειχναν ότι οι

Times δεν είχαν τίποτα ευχάριστο να αναφέρουν, και σε έναν διάδρομο μια τσάντα άδειασε χτυπημένα φρούτα. Τα αδιάβροχα είχαν τη μυρωδιά της βροχής, κι ανάμεσα στους επιβάτες, χωμένος στον σηκωμένο γιακά του, ο γιατρός Λουκ Γκάρρετ επαναλάμβανε τα μέρη της ανθρώπινης καρδιάς. «Αριστερή κοιλία, δεξιά κοιλία, άνω κοίλη φλέβα» είπε μετρώντας τα στα δάχτυλά του, ελπίζοντας πως η μονότονη απαγγελία θα επιβράδυνε τους ανήσυχους χτύπους της δικής του καρδιάς. Ο άντρας δίπλα του σήκωσε το βλέμμα με απορία, κι ύστερα γύρισε αλλού ανασηκώνοντας τους ώμους. «Αριστερός κόλπος, δεξιός κόλπος» είπε ο Γκάρρετ ψιθυριστά: ήταν συνηθισμένος στα παραξενεμένα βλέμματα των ξένων, αλλά δεν έβλεπε τον λόγο να τα τραβά άδικαιολόγητα. Τον έλεγαν «ο Καλικάντζαρος», γιατί σπάνια έφτανε πιο πάνω από τους ώμους των άλλων αντρών, και είχε μια πηδηχτή, επίμονη περπατησιά, που σου έδινε την εντύπωση πως από στιγμή σε στιγμή θα μπορούσε, χωρίς καμιά προειδοποίηση, να πηδήξει πάνω σε ένα περβάζι. Έβλεπες, ακόμη και κάτω από το παλτό του, μια επιτακτική δύναμη στα πόδια του, και το μέτωπό του φούσκωνε πάνω από τα μάτια, θαρρείς και μετά βίας συγκρατούσε το εύρος και τη σφοδρότητα της διάνοιάς του. Είχε μια μακριά μαύρη φράντζα που έμοιαζε με μύτη κορακίσιας φτερούγας· από κάτω, τα μάτια του ήταν μαύρα. Ήταν τριάντα δύο· χειρουργός, με αχόρταγο, ανυπάκουο μυαλό.

Τα φώτα έσβηναν και άναβαν, και ο προορισμός του Γκάρρετ ζύγωνε. Σε λιγότερο από μία ώρα θα πήγαινε στην κηδεία ενός ασθενούς του, και κανένας άλλος δεν είχε φορέσει ποτέ τα πένθιμα με πιο ελαφριά καρδιά. Ο Μάικλ Σίμπορν είχε πεθάνει πριν έξι μέρες από καρκίνο

του λάρυγγα, και είχε υπομείνει την ολέθρια ασθένεια και τις περιποιήσεις του γιατρού του με την ίδια αδιαφορία. Τώρα τις σκέψεις του Γκάρρετ δεν απασχολούσε ο νεκρός, αλλά η χήρα του, που (σκέφτηκε, χαμογελώντας) ίσως βούρτσιζε τα ξεχτένιστα μαλλιά της ή ανακάλυπτε πως έλειπε ένα κουμπί από το καλό μαύρο της φόρεμα.

Το πένθος της Κόρα Σίμπορν ήταν το πιο παράξενο απ' όσα είχε δει· αλλά, βέβαια, είχε καταλάβει από την ώρα που πάτησε το πόδι του στο σπίτι της, στην οδό Φάουλις, πως κάτι πήγαινε στραβά. Στα ψηλοτάβανα δωμάτια επικρατούσε μια ατμόσφαιρα εδραιωμένης ανησυχίας, που ελάχιστη σχέση έδειχνε να 'χει με την αρρώστια. Ο ασθενής εκείνη την εποχή κρατιόταν ακόμα σχετικά καλά, αν και συνήθιζε να φοράει λαιμοδέτη εν είδει επιδέσμου. Ο λαιμοδέτης ήταν πάντοτε μεταξωτός, πάντοτε ανοιχτόχρωμος, και πολύ συχνά ολίγον τι λεκιασμένος: με δεδομένη τη σχολαστικότητα του ανδρός, ήταν αδύνατο να φανταστεί κανείς πως κάτι τέτοιο γινόταν ασυνείδητα, κι ο Λουκ υποπτευόταν πως επιδίωκε να κάνει τους επισκέπτες του να νιώσουν άβολα. Ο Σίμπορν είχε καταφέρει να δίνει την εντύπωση πως ήταν ψηλός όντας υπερβολικά λιπόσαρκος, και μιλούσε τόσο χαμηλόφωνα, που ήταν απαραίτητο να τον πλησιάσεις πολύ για να τον ακούσεις. Η φωνή του ήταν συριστική. Ήταν αβρός, με νύχια μπλαβιά. Είχε υπομείνει την πρώτη επίσκεψη με ηρεμία, και είχε αρνηθεί την επέμβαση. «Σκοπεύω να αναχωρήσω από τον κόσμο τούτο όπως ήρθα» είπε, χτυπώντας απαλά το μετάξι γύρω από τον λαιμό του: «Χωρίς ουλές».

«Δεν υπάρχει λόγος να υποφέρετε» είπε ο Λουκ, προσφέροντας παρηγοριά που δεν του ζητήθηκε.

«Να υποφέρω!» Η ιδέα προφανώς τον διασκέδαζε.

«Θα είναι διδακτική εμπειρία, είμαι σίγουρος». Κι έπειτα είπε, θαρρείς και η μία σκέψη ήταν φυσικό επακόλουθο της άλλης: «Πείτε μου, έχετε γνωρίσει τη σύζυγό μου;».

Ο Γκάρρετ θυμόταν συχνά την πρώτη του συνάντηση με την Κόρα Σίμπορν, μολονότι η αλήθεια είναι πως η μνήμη του δεν ήταν πολύ αξιόπιστη, αφού είχε διαμορφωθεί κατ' εικόνα όσων επακολούθησαν. Έφτασε εκείνη ακριβώς τη στιγμή, σαν να την είχαν καλέσει, σταματώντας στο κατώφλι για να περιεργαστεί τον επισκέπτη της. Κατόπιν διέσχισε το χαλί, έσκυψε και φίλησε στο μέτωπο τον σύζυγό της και, όρθια πίσω από την πολυθρόνα του, έτεινε το χέρι της στον Γκάρρετ. «Ο Τσαρλς Άμπροουζ μου λέει ότι είστε ένα κι ένα για την περίπτωση μας. Μου έδωσε το άρθρο σας για τη ζωή του Ιγνάτιου Σεμμελβάις* αν η χειρουργική σας δεινότητα είναι εφάμιλλη της γραφής σας, θα ζήσουμε όλοι στον αιώνα τον άπαντα». Η ανακουφιστική κολακεία ήταν ακαταμάχητη, και ο Γκάρρετ δεν μπορούσε παρά να γελάσει και να σκύψει πάνω από το προτεταμένο χέρι. Η φωνή της ήταν βαθιά, καίτοι όχι σιγανή, και στην αρχή σκέφτηκε πως τη χαρακτήριζε η νομαδική προφορά εκείνων που δεν έχουν ζήσει ποτέ πολύ σε μία χώρα, αλλά τελικά είχε μονάχα μια αμυδρή δυσκολία στην άρθρωση, που την ξεπερνούσε καθυστερώντας σε ορισμένα σύμφωνα. Ήταν ντυμένη στα γκριζα, απλά, αλλά το ύφασμα της φούστας της ιρίδιζε σαν τον λαιμό του περιστεριού. Ήταν ψηλή, και όχι λιγνή: τα μάτια της ήταν κι αυτά γκριζα.

Κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών, ο Γκάρρετ

---

* Ούγγρος γιατρός (1818-1865) που υποστήριζε τη σημασία των καλών συνθηκών υγιεινής στα νοσοκομεία, και οι θεωρίες του οποίου έγιναν αποδεκτές μετά τον θάνατό του. (Σ.τ.Μ.)

σιγά σιγά κατάλαβε κάπως τη δυσφορία που αρωμάτιζε την ατμόσφαιρα της οδού Φάουλις μαζί με το σανδαλόξυλο και το ιώδιο. Ο Μάικλ Σίμπορν, ακόμη και στους πιο ακραίους πόνους του, ασκούσε μια νοσηρή επιρροή που ελάχιστη σχέση είχε με τη συνηθισμένη εξουσία του ανήμπορου. Η σύζυγός του ήταν τόσο έτοιμη να φέρει φρέσκα πανιά και καλό κρασί, τόσο πρόθυμη να μάθει πώς να γλιστρά τη βελόνα στη φλέβα, που θα μπορούσε κάλλιστα να είχε αποστηθίσει το εγχειρίδιο της καλής συζύγου μέχρι κεραίας. Όμως ο Γκάρρετ δεν είδε ποτέ τίποτα που να μπορεί να περάσει για στοργή ανάμεσα στην Κόρα και τον άντρα της. Καμιά φορά υποπτευόταν πως στην πραγματικότητα η Κόρα ευχόταν να σβήσει το κοντό κερί του· καμιά φορά φοβόταν ότι θα τον τραβούσε παράμερα την ώρα που ετοιμάζε τη σύριγγα και θα του έλεγε «Δώστε του παραπάνω, δώστε του λίγο παραπάνω». Όποτε έσχυβε να φιλήσει το πρόσωπο του αποστεωμένου αγίου στο μαξιλάρι, το έκανε επιφυλακτικά, σαν να πίστευε ότι μπορεί εκείνος να ανασηκωνόταν και να της τσιμπούσε τη μύτη από φούρκα. Νοσοκόμες προσλαμβάνονταν για να ντύνουν, να παροχετεύουν, και να διατηρούν τα σεντόνια καθαρά, αλλά σπάνια άντεχαν πάνω από εβδομάδα· η τελευταία (μια νεαρή Βελγίδα, θρήσκα) διασταυρώθηκε με τον Λουκ στον διάδρομο και φιθύρισε «*Il est comme un diable!*»,* δείχνοντάς του τον καρπό της, μολονότι δεν υπήρχε τίποτα εκεί. Μόνο το ανώνυμο σκυλί –πιστό, ψωραλέο, πάντα κοντά στο κρεβάτι– δεν φοβόταν τον αφέντη του, ή, εν πάση περιπτώσει, τον είχε συνηθίσει.

---

* Γαλλικά στο κείμενο: Είναι διάβολος! (Σ.τ.Μ.)

Με τον καιρό ο Λουκ Γκάρρετ γνώρισε τον Φράνσις, τον μελαχρινό, σιωπηλό γιο των Σίμπορν, και τη Μάρθα, την νταντά του παιδιού, που συνήθιζε να στέκεται με το μπράτσο περασμένο γύρω από τη μέση της Κόρας Σίμπορν, σε μια κτητική χειρονομία που δεν του άρεσε καθόλου. Τελείωνε επί τροχάδην μια πρόχειρη αξιολόγηση του ασθενούς (στο κάτω κάτω, τι άλλο μπορούσε να κάνει;) και η Κόρα τον έπαιρνε για να δει το τελευταίο απολιθωμένο δόντι που είχε λάβει με το ταχυδρομείο ή να τον ρωτήσει διεξοδικά για τις φιλοδοξίες του να εξελίξει την καρδιοχειρουργική. Υπνώτιζε την Κόρα, εξηγώντας της πώς κάποτε χρησιμοποιούσαν την ύπνωση στον πόλεμο για να απαλύνουν τους ακρωτηριασμούς των στρατιωτών· έπαιζαν παρτίδες σκάκι, που κατέληγαν με την Κόρα να ανακαλύπτει θιγμένη πως ο αντίπαλός της είχε συσπειρώσει τις δυνάμεις του εναντίον της. Ο Λουκ διέγινωσε τον εαυτό του με έρωτα, και δεν αναζήτησε καμία γιατρεία για αυτή την ασθένεια.

Αντιλαμβανόταν πάντα μια ενέργεια μέσα της, που συσσωρευμένη περίμενε να απελευθερωθεί· υπέθετε πως, όταν ερχόταν το τέλος για τον Μάικλ Σίμπορν, τα πόδια της θα πετούσαν γαλάζιες σπίθες στα πεζοδρόμια. Το τέλος ήρθε, και ο Λουκ ήταν παρών στην τελευταία του πνοή, που ήταν δύσκολη, δυνατή, θαρρείς και την τελευταία στιγμή ο άρρωστος άφησε κατά μέρος την *ars moriendi** και νοιαζόταν μόνο να ζήσει μια στιγμή παραπάνω. Κι άλλωστε η Κόρα παρέμεινε αμετάβλητη, ούτε πενθούσε ούτε ανακουφίστηκε· μία φορά έσπασε η φωνή της, όταν είπε ότι το σκυλί βρέθηκε νεκρό, αλλά δεν ήταν

---

* Τέχνη του θανάτου. (Σ.τ.Μ.)

σαφές αν ήταν έτοιμη να σκάσει στα γέλια ή να βάλει τα κλάματα. Αφού υπογράφηκε το πιστοποιητικό θανάτου και η σορός του Μάικλ Σίμπορν μεταφέρθηκε αλλού για να αναπαυθεί, δεν υπήρχε εύλογη αιτία να πάει ο Γκάρρετ στην οδό Φάουλις· όμως κάθε πρωί ξυπνούσε έχοντας στον νου του μόνο έναν σκοπό και, μόλις έφτανε στη σιδερένια καγκελόπορτα, ανακάλυπτε ότι τον περίμεναν.

Το τρένο έφτασε στο Εμπάνκμεντ, και τον παρέσυρε το πλήθος στην αποβάθρα. Τότε τον έπιασε κάτι σαν θλίψη, αλλά δεν ήταν ούτε για τον Μάικλ Σίμπορν ούτε για τη χήρα του· αυτό που τον στενοχωρούσε περισσότερο ήταν πως ίσως αυτή ήταν η τελευταία συνάντησή του με την Κόρα: πως η τελευταία εικόνα που θα είχε από εκείνη θα ήταν να την κοιτά πάνω από τον ώμο του ενώ χτυπούσαν πένθιμα οι καμπάνες. «Εντούτοις» είπε «πρέπει να είμαι εκεί, έστω για να δω να βιδώνουν το καπάκι του φέρετρου». Πέρα από τις μπάρες, ο πάγος έλιωνε στα πεζοδρόμια· ο λευκός ήλιος κατερχόταν στον ορίζοντα.

Ντυμένη όπως απαιτούσε η μέρα, η Κόρα Σίμπορν καθόταν μπροστά στον καθρέφτη της. Μαργαριταρένιες σταγόνες κρέμονταν από τα αυτιά της με χρυσά σύρματα· οι λοβοί την πονούσαν, γιατί είχε χρειαστεί να ανοίξουν ξανά τις τρύπες. «Αν θέλουν δάκρυα» είπε, «θα πρέπει να αρκεστούν σ' αυτά». Το πρόσωπό της ήταν άσπρο από την πούδρα. Το μαύρο καπέλο δεν της πήγαινε, αλλά είχε βέλο και μαύρο φτερό, και εξέφραζε τον κατάλληλο βαθμό πένθους. Τα υφασμάτινα κουμπιά στις μαύρες μανσέτες δεν έλεγαν να κλείσουν, και ανάμεσα στο στρίφωμα του μανικιού και το γάντι της θα φαινόταν μια

λωρίδα λευκό δέρμα. Η λαιμόκοψη του φουστανιού της ήταν λίγο πιο χαμηλή απ' όσο θα την προτιμούσε, και αποκάλυπτε πάνω στην κλείδα της μια περίτεχνη ουλή, μακριά και φαρδιά σαν τον αντίχειρά της. Ήταν ακριβές αντίγραφο των ασημένιων φύλλων στα ασημένια κηροπήγια που πλαisiώναν τον ασημένιο καθρέφτη, τα οποία ο σύζυγός της είχε πιέσει στη σάρκα της σαν να πατούσε τον σφραγιδόλιθο του δαχτυλιδιού του σε μια λιμονούλα βουλοκέρι. Είχε σκεφτεί να την καλύψει με μακιγιάζ, αλλά την είχε αγαπήσει, και ήξερε ότι κάποιοι κύκλοι πίστευαν με φθόνο πως είχε κάνει τατουάζ.

Γύρισε την πλάτη στον καθρέφτη και επιθεώρησε το δωμάτιο. Ο τυχόν επισκέπτης θα κοντοστεκόταν σαστισμένος στην πόρτα, βλέποντας από τη μια πλευρά το ψηλό μαλακό κρεβάτι και τις δαμασκηκές κουρτίνες μιας πλούσιας γυναίκας και από την άλλη το κατάλυμα ενός λόγιου. Η ακριανή γωνία ήταν καλυμμένη από γκραβούρες φυτών, χάρτες σχισμένους από άτλαντες και φύλλα χαρτιού όπου είχε γράψει αποφθέγματα με τα μεγάλα, μαύρα, κεφαλαία γράμματά της (ΜΗΝ ΟΝΕΙΡΕΥΕΣΑΙ ΠΟΤΕ ΜΕ ΤΟ ΧΕΡΙ ΣΤΟ ΤΙΜΟΝΙ! ΜΗ ΓΥΡΙΖΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΑΤΗ ΣΤΗΝ ΠΥΞΙΔΑ!). Πάνω στην κορνίζα του τζακιού, δώδεκα αμμωνίτες ήταν τοποθετημένοι κατά τάξη μεγέθους· από πάνω, απαθανατισμένοι σε επίχρυση κορνίζα, η Μαίρη Άννινγκ* και ο σκύλος της παρατηρούσαν ένα πεσμένο κομμάτι βράχου στο Λάιμ Ρίτζις. Άραγε όλα αυτά ήταν δικά της τώρα; Τούτο το χαλί, τούτες οι καρέκλες, τούτο το κρυστάλλινο ποτήρι που ακόμα ανάδινε τη μυρωδιά του κρασιού; Έτσι υπέθετε, και με αυτή

---

* Βρετανίδα παλαιοντολόγος (1799-1847), διάσημη για την ανακάλυψη πολλών απολιθωμάτων. (Σ.τ.Μ.)

τη σκέψη μια ελαφράδα τρύπωσε στα μέλη της, θαρρείς και θα απελευθερωνόταν από τους νόμους του Νεύτωνα και θα βρισκόταν φαρδιά πλατιά στο ταβάνι. Κατέπνιξε την αίσθηση, ως όφειλε, ωστόσο μπορούσε να την κατονομάσει: δεν ήταν ευτυχία, ακριβώς, ούτε καν ικανοποίηση, αλλά ανακούφιση. Ένιωθε και θλίψη, αυτό ήταν σίγουρο, κι ήταν ευγνώμων γι' αυτό, διότι, όσο απεχθής κι αν είχε γίνει ο σύζυγός της στα στερνά του, την είχε διαμορφώσει, τουλάχιστον εν μέρει – και τότε είχε βγει σε καλό να νιώθεις απέχθεια για τον εαυτό σου;

«Α, αυτός με διαμόρφωσε – ναι» είπε, και η θύμηση ξεδιπλώθηκε σαν καπνός από σβησμένο κερί. Δεκαεπτά ετών, ζούσε με τον πατέρα της σε ένα σπίτι πάνω από την πόλη, έχοντας χάσει τη μητέρα της πριν πολύ καιρό (αν και όχι πριν φροντίσει να μην καταδικαστεί η κόρη της στα κεντήματα και τα γαλλικά). Ο πατέρας της –που δεν ήξερε τι να κάνει τη μικρή περιουσία του και που οι μισθωτές του τον έβλεπαν με περιφρονητική συμπάθεια– βγήκε για δουλειές και επέστρεψε με τον Μάικλ Σίμπορν στο πλευρό του. Του σύστησε την κόρη του με καμάρι –την Κόρα, ξυπόλυτη, με τα λατινικά στο στόμα– και ο επισκέπτης τής έπιασε το χέρι, το θαύμασε, και τη μάλωσε για ένα σπασμένο νύχι. Ήρθε ξανά, και ξανά, ώσπου έμαθαν να τον περιμένουν· της έφερε λεπτά βιβλία, και μικρά σκληρά αντικείμενα χωρίς χρησιμότητα. Την κορόιδευε, ακουμπώντας τον αντίχειρά του στην παλάμη του χεριού της και χαϊδεύοντας την ώσπου το δέρμα ερεθιζόταν, και της φαινόταν λες και ολόκληρη η συνείδησή της έδρευε εκεί, στο σημείο του αγγίγματος. Παρουσία του, οι λίμνες του Χάμπστεντ, τα φαρόνια το σούρουπο, τα διχαλωτά χνάρια των προβάτων στη μαλακή λάσπη, φάνταζαν ανιαρά, ασήμαντα. Άρχισε να ντρέπεται για

αυτά – για τα φαρδιά ατημέλητα ρούχα της, τα ξέπλεκα μαλλιά της.

Μια μέρα της είπε: «Στην Ιαπωνία επιδιορθώνουν τα σπασμένα κεραμικά με σταγόνες λιωμένου χρυσού. Τι ωραίο που θα ήταν να σε σπάσω και να γιατρέψω τις πληγές σου με χρυσάφι». Όμως εκείνη ήταν δεκαεφτά χρονών, θωρακισμένη από τη νιότη, και δεν ένωσε τη λάμα να μπήγεται: είχε βάλει τα γέλια, το ίδιο κι εκείνος. Στα δέκατα ένατα γενέθλιά της άφησε το κελάηδημα των πουλιών για φτερωτές βεντάλιες, τις ακρίδες στο ψηλό χορτάρι για ένα σακάκι με διάσπαρτα φτερά σκαθαριών· σφίχτηκε μέσα σε μπανέλες, τρυπήθηκε με ελεφαντόδο-ντο, πιάστηκε από τα μαλλιά με ταρταρούγα. Η ομιλία της έγινε νωθρή για να κρύψει το κόμπιασμα· δεν πήγαινε πουθενά περπατώντας. Ο Μάικλ της έδωσε ένα χρυσό δαχτυλίδι που της έπεφτε μικρό – έναν χρόνο αργότερα της έδωσε άλλο ένα, που ήταν ακόμα μικρότερο.

Η χήρα ξύπνησε από τη ρέμβη της ακούγοντας βήματα πάνω από το κεφάλι της, αργά και μετρημένα με τόση ακρίβεια όση το χτύπημα του ρολογιού. «Φράνσις» είπε. Κάθισε σιωπηλή και περίμενε.

Έναν χρόνο πριν πεθάνει ο πατέρας του, και ίσως έξι μήνες αφότου πρωτοεμφανίστηκε η ασθένειά του στο τραπέζι του πρωινού (ένας κόμπος στον λαιμό που εμπόδιζε την κατάποση της στεγνής φρυγανιάς), ο Φράνσις Σίμπορν μετακινήθηκε σε ένα δωμάτιο στον τέταρτο όροφο του σπιτιού, στο τέρμα του διαδρόμου.

Ο πατέρας του δεν θα είχε ενδιαφερθεί για την κατανομή των δωματίων ακόμα κι αν εκείνη την περίοδο δεν βοηθούσε το κοινοβούλιο στην ψήφιση του νέου οικιστικού